

אבימלך 3 המרד וגעל בן עבד

(1) שופטים פרק ט, כב-לג

(כב) וַיֵּשֶׁר אֲבִימֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל שָׁלֹשׁ שָׁנִים: (כג) וַיִּשְׁלַח אֶל הַיָּם רֶעֱה בֶן אֲבִימֶלֶךְ וּבִין בְּעֲלֵי שָׂכָם וַיִּבְגְּדוּ בְּעֲלֵי שָׂכָם בְּאֲבִימֶלֶךְ: (כד) לְכוּ חָמֵס שְׂבָעִים בְּנֵי יִבְעֵל תְּדַמּוּ לְשׂוֹמֵם עַל אֲבִימֶלֶךְ אֲחִיהֶם אֲשֶׁר הִרְגָה אוֹתָם וְעַל בְּעֲלֵי שָׂכָם אֲשֶׁר חָזְקוּ אֹתוֹ לְהַרְגֵהוּ אֶת אֲחִיו: (כה) וַיִּשְׁמְעוּ לוֹ בְּעֲלֵי שָׂכָם מְאֹרְבִים עַל כְּאִשֵּׁי הַהָרִים וַיִּגְדְּלוּ אֶת כָּל אֲשֶׁר יָעִבְרָה עֲלֵיהֶם בְּדֶרֶךְ וַיִּגְדּוּ לְאֲבִימֶלֶךְ: פ (כו) וַיֵּבֶ אֶגְעַל בֶּן עֶבֶד וַאֲחִיו וַיַּעֲבְרוּ בְּשָׂכָם וַיִּבְטְחוּ בוֹ בְּעֲלֵי שָׂכָם: (כז) וַיֵּצְאוּ הַשָּׂדֵה וַיִּבְצְרוּ אֶת פְּרֻמֵיהֶם וַיִּדְרְכוּ וַיַּעֲשׂוּ הַלּוּלָיִם וַיֵּב אוֹ בֵּית אֶל הַיָּהוּם וַיִּי אֶקְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיִּקְלְלוּ אֶת אֲבִימֶלֶךְ: (כח) וַיִּי אֶמֶר גְּעַל בֶּן עֶבֶד מִי אֲבִימֶלֶךְ וַיִּי שָׂכָם כִּי נַעֲבְדָנוּ הֲלֹא בֶן יִבְעֵל וְזָבֵל פְּקִידוֹ עֶבְדוֹ אֶת אֲנָשֵׁי חַמּוֹר אֲבֵי שָׂכָם וַיִּמְדִיעַ נַעֲבְדָנוּ אֲנַחְנוּ: (כט) וַיִּי וַיִּמֹן אֶת הָעָם הַזֶּה וַאֲסִירָה אֶת אֲבִימֶלֶךְ וַיִּי אֶמֶר לְאֲבִימֶלֶךְ רַבָּה צָבָאָן נִצְאָה: (ל) וַיִּשְׁמַע זָבֵל שֶׁר הָעִיר אֶת דְּבָרֵי גְעַל בֶּן עֶבֶד וַיִּחַר אָפוֹ: (לא) וַיִּשְׁלַח מְלָאָכִים אֶל אֲבִימֶלֶךְ בְּתַרְמֵהוּ לֵאמֹר הִנֵּה גְעַל בֶּן עֶבֶד וַאֲחִיו בָּאִים שָׂכְמָה וְהַנֶּם צָרִים אֶת הָעִיר עֲלֵיךְ: (לב) וַעֲתָה קוּם לְלַחֵם אִתָּהּ וְהָעָם אֲשֶׁר אִתְּךָ נֹאֲרָב בַּשָּׂדֵה: (לג) וְהָיָה כִּי יִקְרָךְ כָּרְךָ וְהָיָה הוּא וְהָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ יִצְאִים אֵלֶיךָ וַעֲשִׂיתָ לוֹ כְּאֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ:

(2) מפרשים לפסוק כב'

רש"י

(כב) וישר - על כרחם נהג רבנות ובגאווה:

רד"ק

(כב) וישר אבימלך - מבנין קל מנחי העי"ן בשקל ויסר אליה והוא ענין שררה ולפי שומלך מעצמו ולא מלך על כל ישראל לפיכך אמר וישר ולא אמר וישפט כי לא הלך בדרך טוב, ולא החזיר את ישראל למוטב:

(3) שמות פרק ב, יא-יד

(יא) וַיְהִי בַיָּמִים הָהֵם וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל אֲחִיו וַיִּרְא בְּסִבְלָתָם וַיִּרְא אִישׁ מִצְרִי מִכָּה אִישׁ עִבְרִי מֵאֲחִיו: (יב) וַיִּפְּסוּ כֹהֵן נֹכַח וַיִּרְא כִּי אֵין אִישׁ וַיִּבֶן אֶת הַמִּצְרִי וַיִּטְמְנֵהוּ בַחֹל: (יג) וַיֵּצֵא בָיִים הַשְּׁנִי וְהָיָה שְׁנֵי אֲנָשִׁים עִבְרִים נֹצִים וַיִּי אֶמֶר לְרַשָּׁע לְמָה תִּפְּסֵהוּ רַעֲבָן: (יד) וַיִּי אֶמֶר מִי שָׂמַן לְאִישׁ שֶׁר נִשְׁפָּט עֲלֵינוּ הֲלֹהֲרַגְנִי אִתָּהּ אֶמֶר כְּאֲשֶׁר הִרְגַתָּ אֶת הַמִּצְרִי וַיִּירָא מֹשֶׁה וַיִּי אֶמֶר אֲכֹן נֹדַע הַדָּבָר

(4) רלב"ג שופטים פרק ט פסוק כה

וישימו לו בעלי שכם מארבים על ראשי ההרים - ר"ל ששמו כעבורו מארבים שם כדי שיהרגוהו אם ימצא להם ואתם המארבים גזלו כל אשר יעבור עליהם בדרך כי לא היתה אימת המלכות עליהם, והנה הוגד זה הענין לאבימלך ונשמר מלכוא שם, והנה געל בן עבד ואחיו עברו בשכם ובטחו בו בעלי שכם לגלות דעתם בפניו שהיתה כנגד אבימלך ולזה קללו אבימלך בפניו לדעתם כי גם הוא שונאו

(5) שמואל ב פרק א, כא

הרי בגלב'ע אל טל ואל מטר עליכם ושדי תרומ'ת כי שם נגעל מגן גבורים מגן שאול בלי משיח בשמן תרגום יונתן שמואל ב פרק א פסוק כא
טורי גלבו'ע לא יחזת עליכו טלא ומטרא לא תהי בכו'ן עללא כמסר דיעבדון מניה חלתא ארי תמן איתברו תריסי גיבריא תריסא דשאל דמשיח דבכמשחא
רש"י שמואל ב פרק א פסוק כא

כי שם נגעל מגן גבורים - מגני עור היו להם וכשיוצאים למלחמה מושחין אותן בשמן כדי שיהא כלי זיין המכה עליו מחליק כמה דאת אמר קומו השרים משחו מגו (ישעיה כ"א ה') וכאן כך היה מקונן הקינה שם נגעל מגן גבורים פלט שומנו ולא נדבק בו ונעשה כאלו לא נמשח בשמן, כל הגעלה ל' דבר הפולט מה שנותניו כמו שורו עב'ר ולא יגעיל (איוב כ"א י):

רלב"ג שמואל ב פרק א פסוק כא

כי שם נגעל מגן גבורים - ר"ל נמאס והושלך כאילו לא היה בו פרי להיות מגן

(6) יחזקאל פרק טז, מד-מו

(מד) הִנֵּה כָּל הַמַּיִם שֶׁל עֲלֵיךְ יִמְשָׁלוּ לְאִמֶּךָ כַּאֲמַתְּ בַת: (מה) בַּת אִמְךָ אֶת גְּעַלְתָּ אִשָּׁה וּבְנֵיהָ וְאֲחֹתָ אֶת אֲשֶׁר גְּעַלְתָּ אֲנִישֵׁיהָ וּבְנֵיהָ אִמְכָּן חַמִּית וְאִבִּיכָן אִמֶּךָ: (מו) וְאֲחֹתְךָ הַגְּדוּלָה שְׁמֵרֹן הִיא וּבְנוֹתֶיהָ הַיּוֹשֶׁבֶת עַל שֵׁם אוֹלָךְ וְאֲחֹתְךָ הַקְּטָנָה מִמֶּךָ הַיּוֹשֶׁבֶת מִימִינֶךָ סֹדִים וּבְנוֹתֶיהָ: